

hørte; man havde ladet ham vide, at det ingenlunde var nogen Pligt for ham at bygge Alteret, men Kjøbmanden holdt paa sin Met.

Beskrive Rhinen, den ofte beskrevne, ofte bejngne — jeg skal vel vogte mig. Det vilde være at gøre en Iliade efter Homer. Deilig er den i sin uvisnelige Skjønhed, evig ung gaar den sin Gang mellem vinløvkrandsde Bjerge, gennem frugtbare Dale, under nøgne Klipper med Levninger af Ridderborge, graae og forvitrede som Fjeldstenen selv; forbi gamle Byer, hvor Nutid bygger sorgløst paa Fortids Ruiner og Fattigmand kliner sin Hytte paa klippede Stadmure, der trodsede jernskadede Kæmpers Stormløb. Den lette Vindeværksbygning med fremstødt Stokværk hænger ud over Muren og speiler sig i Floden, som et pjaltet Barn, der soler sig paa et Broræksværk og morer sig med at betragte sit eget lille snave Ansigt i Vandet. Men ikke Alt er Ruiner og Pjalter ved Rhinen; tværtimod: den ene venlige By efter den anden, det ene Landsted elegantere end det andet, det ene Hotel større end det andet præsentere sig langs Floden. Fra stjerne Steder strømme Folk sammen for at ligge paa Landet i de pene Huse; Rhinegænen er hele Tydsklands Strandvej, hjem der har Raad fertil holder sin egen Villa eller sit eget Slot, hvem der maa see lidt mere paa Stillingen, leier sig et Par Værelser, saa har han ogsaa fulgt Moden og „ligget ved Rhinen i Sommer“. Som Kapervogne fare Færderetogene frem og tilbage; Veddefforslen mangler ikke, Banen paa høire Bred konkurrerer med Banen paa venstre; midt imellem dem støner Dampskibet, forstumlet over ikke at kunne komme med i dette Kapløb, arbejdende sig op mod Strømmen, medens Locomotivet med et Hvin farer gennem de lange natsoferte Gange, som gennembrøde Klipperne, og kommer ud langt nede i den smilende Dal, svingende sin brede Dampsky og raslende med det lange Bogtug, fuldt af Rejsende. „Det er forbi med Reiselivets Poesi,“ sukker vel En og Anden ved Synet af den travle Hob, som styrter afsted med Reisetassen og den røde Bog i Haanden, for at kaste et Blik paa den smukke Udsigt, skrive sit Naavn i Fremmedbogen, erlægge sit Offer paa Gjestgiverens Alter og fare afsted til en anden Udsigt, en anden Fremmedbog og en anden Gjestgiver. „Det er forbi!“ De gamle taarnde Mure, der have tilbageværet saamaangt et Augreb, synke i Grus for det fremformende Locomotiv; den Tryllering, som gennem Aarhundreder har bevaret et Stykke Middalalder, næsten ubrødt af Tiden, er brudt, Banegaarde og moderne Hoteller prænge hoombidigt midt iblandt de graae, spidsgaafede Bygninger; hørte er Vinhavens idylliske Ro, og saa gennem den snjer Toget, og Auger tænker nu paa at lytte efter Sirenenes lokkende Toner fra Loreleis Fjeld. —

Fra Köln til Bonn frembyder Landet Intet af Interesse; det er en frugtbar Slette, som lønner Arbejdernes Flid, midt i den ligger det fornuftigste, nu kongelig preussiske Lystslot Brühl, omgivet af vidtloftige Haveanlæg. Færderbanen gennemskærer den gamle Lindeallee, som fører til Slottet, den gennemskærer ogsaa et lille Sumpkrat, fuldt af Nattegalde, begejstrede Sangere, som mere trofaste end Solens ikke have forladt Brühl, men besyngte det i dets Ensomhed, som fornuft i dets Glæde. — Bonn er en venlig lille By med en dejlig Kirke i romansk Stil. Ikke mange Steder boe Muserne smukkere end her. Det pragtfulde Slot, som Churfyrst Clemens August lod opføre i den første Halvdel af forrige Aarhundrede, er indbrændt det 1818 stiftede Universitet. Den vidtloftige Bygning indtager mere end Halvdel af Byens Sydside og indeholder foruden Høresalen et Bibliotek, forskellige Museer, et fysisk Cabinet, Professorboliger osv.; en dejlig stor Plads, gennemskæret af smukke Lindealleer, støder op til den, og fra denne saakaldte Have, „Høigarten“, træder man næsten umiddelbart ind i den berømte Dobbeltallee, som fører til det forrige churfyrstelige Lystslot Poppelsdorf. Skulde den peripatetiske Skole atter engang komme i Mode, kan den ikke finde et bedre Sted for sin Virksomhed end Bonn; Spadseretog som de heroværende skal man længe søge om. De benyttes ogsaa flittigt, fløjdt vel neppe i videnskabeligt Diemed af den akademiske Ungdom, som her træffes udmalet i de forskjelligste Dragter, med Snorfrakker, Solatvæier, Pumphoser eller Hjortelæders bitto; med guldbroderede Møller, der neppe kunne dække Isen, og lade den vilde Leventauke flage frit, med Calabreser eller Pariserbatter, med Kantonvæier og næseklæmmede Forgnat, med Ziegenbain og Ridespidst. Den lykkelige Besidder af en stor Hund trækker om med den i en Snor; thi det preussiske Politit er ikke at spøge med og det hader løse Hunde uden Mundkurv. Andre endnu lykkeligere jage paa elegante Blodshæfte affed gennem Midtalleen, lorgnettere Damerne og forsvinde i en Støvsby. Det Bonner Universitet er et fornemt Universitet; det besøges af Prindsler og Fyrster, af unge engelske Lorder og den rige Abels Søner. Disse unge Herreter, som ved Siden af at udvide deres Kundskaber ikke glemme at udgive deres Penge, Officerer af en stor Garnison og en Mængde Fremmede, der deels for længere Tid tage Ophold her, deels besøge Bonn som et af Rhinlandenes sevedrige Punkter, give den lille By et usædvanligt Liv og et vist

fornemt Anstrøg. Det er især Engländerne, man træffer her; mange reisende Familier opslaae deres Winterresidents i de smukke Hoteller i Coblenzergade, og Byen har flere store Pensjonsanstalter, hvor unge Mieser indespærres, medens deres Forældre gjøre den store Røde. Der findes heller ikke saa unge Ruskere og Polakker, som under Paasind af at dyrke de agronomiske Studier paa Landvæsenakademiet i Poppelsdorf undbrage sig Evangen i Fædrelandet og leve lystigt et Aarstid eller to.

Tilintetgjørelsen af den churfyrstelige Værdighed var et haardt Stød for Bonn, der i en Række af Aar havde været Churfyrstens Residents og haft rigelig Anledning til at erkjende Sandheden af det gamle Ord: „under Krumstaven er der godt at boe.“ Churfyrsterne havde smykket Byen og Omegnen med pragtfulde Bygninger og herlige Anlæg, de havde oprettet et Universitet og omgivet Staden med stærke Fæstningsværker. Ikke alene Churfyrsten, men ogsaa Muserne flygtede for de franske Republikanere, som 1794 trængte ind i Bonn; Fæstningsværkerne vare allerede tidligere tilintetgjorte, efter dette sidste Tab syntes Byen selv at skulle lide samme Skæbne. Indvaanernes Antal astog og beløb sig ved Aarhundredets Begyndelse til knap 7000 Mennesker; nu tæller Bonn 20,000; udenom den gamle Stad har reist sig en ny og elegant, en Række palatsagtige Bygninger strækker sig syd paa langs Rhinen, smukke Landsteder fylder „Bonner Thäl“, og Veien fra Byen til Poppelsdorf antager lidt efter lidt Udseendet af en Gade. Grunden til denne heldige Forandring i Byens Stjæbne er Gjenoprettelsen af Universitetet, som fandt Sted den 18de October 1818. Rhinlandene tilhørte nu det protestantiske Preusien, men Rhinlænderne vare derfor ikke mindre ivrige Katholiker end før og ere den Dag idag ikke ivrigere Preussere, end at de selv kalde sig „annecterede“ eller „Zwangs“-Preussere. Det nye Universitet, som hovedsagelig var bestemt for de nyerevervede Provindsler, blev imidlertid ikke en udelukkende katolsk Institution: som Katholiker og Protestanter skulde leve fredeligt og ligeberettigede under den preussiske Trus Vinger, saaledes skulde de ogsaa leve under Minervas Ugles. Men den preussiske Regjering, der er Ligeberettigelses begejstrede Talsmand i Slesvig, glemmer imidlertid i en mærkelig Grad hjemme at overholde det Princip, den ude foragter. Ved Universitetet i Bonn udgjør Katholikerne omtrent de to Trediedele af de Studerende, men de besatte neppe en Trediedel af Lærerpøsterne. Professorerne begunstiges, og endnu ifjor Foraar havde man ved en stedfindende Vacance atter et Exempel herpaa. Ved denne Leilighed kom Universitetets Curator, vor „provisoriske“ Ven Befeler, som ved Rhinen har faaet Erstatning for, hvad han har tabt ved Slien, til at ytre, at man kun blandt Protestanter kunde vente at finde „ægte germanisk Videnskabelighed.“ Denne Htring, som neppe var bestemt for Offentligheden, kom ud mellem Folk. Ungdommen søgte sig fornærmet, og de katolske Studenter indsendte en Adresse med firehundredde Underskrifter til Kultusministeriet, hvori de fordrede det „arithmetiske Misforhold“ mellem Lærere og Studerende hævet, og en ligelig Fordeling af Lærerpøsterne overholdt. Professorerne brød sig vel ikke meget om den Dom, Eradvocaten fra Slesvig faldte over deres Videnskabelighed, imidlertid har den uforfjættede Htring ikke forbedret det spændte Forhold, som hersker ved Universitetet.

Enhver, som kjender lidt til Forholdene i Rhinpreussen, veed imidlertid ret godt, at Hr. Curatorens Omsorg for det ham betroede Institut ingenlunde udspringer af videnskabelige, men af politiske Grunde. Et tydsk Universitet, hvor Politit ikke spiller en fremragende Rolle, vilde være en Utling, og i Bonn har gamle Ernst Moritz Arndt levet og sunget saa længe, at det mindst af alle kunde gjøre en Uudtagelse fra Reglen. Men ligesaa lidt, man har kunnet blive enig om, i hvilken Stilling det enige Fædrelands begejstrede Sanger skal foreviges*), ligesaa lidt er man enig om Maaden, hvorpaa Enigheden skal opnaaes. Medens Curatoren og hans Venner sværme for et Tydskland under Preussens Vægede, troer det katolske Parti at maatte søge Frelsen ad en ganske anden Kant. Det katolske Parti, i politisk Henseende, omfatter ikke alle Katholiker. Handelsstanden i Köln og i Fabrikstæderne paa høire Rhinbred har formegen Interesse i Preussens Udvikelse, til at den kan slutte sig til et Parti, hvis Bestræbelser gaar i modsat Retning. Den sværger ved „Kölners Zeitung“, Du Mont-Schauberg og Heinrich Kruse, og gaar med denne Treenighed gennem Lykt og Lyndt, Nationalforening, preussisk Hegemoni og Schleswig-Holstein. I lang Tid var „Kölners Zeitung“ det eneste toneangivende Blad i Rhinlandene, og det katolske Parties Anskuelse kom kun tilorde i sydtidste Blade, der som fremmede ikke kunde have den Indflydelse og den Udbredelse som de hjemlige. I de sidste to Aar har Forholdet forandret sig. Det katolske Parti er traadt frem med større Kraft, har grundet et eget Organ, der be-

*) Der var paa den Tid (Sommeren 1862) en Udstilling af Concurrenttegninger til en Statue for Arndt. Det var, som en Kritiker i „Kölners Zeitung“ udtrykte sig, vanstillet at fremstille en mere forskjellig Opfattelse af det samme Emne, end de forskjellige Kunstnere have ladet Arndt blive tildeelt, idet de have fremstillet ham i alle mulige Stillinger, fra en „Kloppægter“ til en „sentimental Declamator“.

kæmper Nationalforeningen, stiller sig paa ståtlyst Standpunkt og ikke lægger Skjul paa sine østerrigske Sympathier. Dette udkommer siden 1ste April 1860 i Köln under Navn af „Kölners Blätter“, og det har i sin korte Tilværelse allerede vundet en ikke ubetydelig Udbredelse. Det redigeres af Hr. Fridolin Hoffmann, en Mand med mange Kundskaber, som var bestemt for den geistlige Stand og næved at skulle modtage præstelig Bielse, da man i ham opdagede et journalistisk Talent. Den katolske Kirke trænger til Stridsmænd, saavel udenfor som indenfor sine Mure, den besluttede at opgive den dygtig Præst for at vinde en dygtig Redacteur, og fra „høiere Steder“ modtog Hoffmann et Bink om at opgive sine Studier og overtage Ledelsen af det nye Blad. Som en lidig Kirkens Søn bødte han Hovedet og absod. Han lever nu i Köln, hvor Bladet, som sagt, udkommer; men sine bedste Medarbejdere har han i Bonn, fra denne Byes lærde Studenter udgaae de hyasfeste Artikler, navnlig den bekjendte sarcastiske Tirsdags Wochen-Rundschau, og Bladets fire Hovedhjørnesteene ere de fire Bonner Professorer: Theologerne Dieringer og Menich, Juristerne Walter og Heiffner. Intet Under, at Curatoren ikke skjætter om at see flere saa afgjorte Modstandere ved Universitetet*).

Overalt hvor den katolske Kirke har haft en afgjørende Kamp at føre, have Jesuiterne ikke manglet i første Række. Det er derfor et betydningsfuldt Tidernes Teqn, at disse Kirkens Stridsmænd i de senere Aar have indfundet sig i Rhinprovincierne i temmelig betydeligt Antal. For 1848 var det Medlemmerne af Jesu Selskab forbudt, at opholde sig i de preussiske Stater. Dette Forbud er hævet; men endnu er det ikke tilladt dem at besidde Grundeisdom og at oprette egne Lærestalter i det preussiske Monarchi. Smidertid indstrækkes herved ikke Fædrenes Virksomhed i nogen betydelig Grad; de blive paa Grund af deres bekjendte Lærdom søgte som Lærere af høitlaaende Familier; deres Veltalenhed gjør dem til yndede Prædikanter, og deres større præstelige Myndighed, navnlig med Hensyn til Absolutionen, er Grunden til, at de bruges meget som Skriftefædre. Om faste Gienbomme behøve de heller ikke at bekymre sig, selv uden disse kunne de leve ret behageligt. I Nærheden af Poppelsdorf, paa Bjerget Kreuzberg, hvor der tidligere stod et gammelt Kloster, have de indrettet sig en „Mission“, og i Köln et Slags Kloster. Der har en adelig Dame overladt Ordenen en stor Gaard i uopstelig Leie, mod den billige aarlige Afgift af 15 Sølvgrofchen; andre fromme Sjæle sørge rigeligt for, at Fædrene ikke savne Noget. Fornylig opdagede en Prindsesse af Salmes med Næbsel, at hendes Broder, der er Medlem af Selskabet, har en grov Bonndræffjorte. Den unge Pater tilstod smilende, at han ikke var værre faren, end samtlige hans kölnske Ordensbrodre; et Par Dage senere vare alle Klosterets Beboere fornuede med Skjorter af hollandsk Lærred.

Tidsbilleder.

II.

Der gives saa Perioder i en fredelig Mands Liv, som bedre fortjene den franske Betænkelse en „mauvais quart d'heure“, end den Tid, han narres til at bortbøfle i en Photographs Atelier. Alene Bestræbelserne efter at udføre det bedste Ansigt, man formaaer at sætte op, kan fremkalde Uro nok i Sindet, og Bevidstheden om, at det Ansigt, Du sætter op, hvorledes det end er, for Fremtiden vil blive det, hvorefter Alle, som lige i dine Venners Album, vil seere Dig at kjende, bidrager handelig ikke til at formindste Uroen. Du har en ubestemt Fornemmelse af, at et smilende Ansigt er latterligt, og at et høitideligt er det endmere. Du ønsker at have et aandrigt Udseende, men plages af Frygt for at komme til at ligne en Næv. Du ønsker at see ud, som om Du ikke sad for at tages af; men Anstregelsen for at bewirke dette, fylder kun dit Sind end fuldstændigere med den sørgelige Bevidsthed, at Du sidder for Udbileren. Disse stridige Følelser, som trykke dit Sind i det skjæbnsvangre Zieblis, ere allerede ubehagelige nok; men de forværres frygteligt ved Photographens velmente Mellemkomst. For at modarbejde en skjæbende Hovedberøvelse, som besværre bliver altfor sandsynlig, naar man tager dit Sinds urolige Tilstand i Betragtning, tvinger han dit Hoved ind i en strækkelig Rakkegaffel, der giver Dig et Udseende, som om Du havde sat bag i Haaret paa Dig. I denne Forfatning kan det ikke regnes Dig til Unde, om

*) Et andet, nylig grundet, katolsk Blad, er „Echo der Gegenwart“ i Aachen. Foruden disse to nye større Blade findes flere mindre af kun local Interesse. Naar jeg her har betraadt det mig temmelig fremmede politiske Geber, er det især for at gjøre opmærksom paa den i Hjemmet næsten ukjendte katolske Præst i Rhinlandene. Hvor lidet venlig den end viser sig mod Danmark, hvis „aude Forhold er den, som den store Deel af den tydske Præstie, ubestjend, har jeg dog faaet Intet af, at det vel var muligt her at aabne den Dør, som saa omhyggeligt tilstænges for alle danske Meddelelser angaaende den katolske Strid. Rhinlandene ere Udhæshalen, hvor Preussien bestandig frygter for at træffes af Frankrig. Det Partier, hvormed Nationalforeningen og Præstien i den schleswig-holsteiske Strid bestyrtet Tydskland mod Sandhedens Baaben, slutter heller ikke rigtig her; det var dog værd at forlyge, hvad et velrettet Slag kunde formaae.